

**Archiwum Partii Politycznych
Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk**

Sygnatura:

1.9/5

Tytuł:

**Chrześcijańsko-Demokratyczne Stronnictwo Pracy
- 1993 r.**

Sygn. 1.9/5 - Chrześcijańsko-Demokratyczne Stronnictwo Pracy - 1993 r.

Spis zawartości:

I.p.	nazwa	nr karty początkowej
1	Uchwała ZG ChDSP dotycząca organizacji kół, 21.01.1993, s. 1;	1
2	1. "Oświadczenie ZG ChDSP z dnia 21 stycznia 1993 r. w sprawie procesu sądowego min. M. Wachowskiego"; 2. „Uchwała ZG ChDSP dotycząca organizacji kół z dnia 21.01.1993 roku”, 21.01.1993, s. 2;	2
3	"Oświadczenie ZG ChDSP z dnia 21 stycznia 1993 r. w sprawie procesu sądowego min. M. Wachowskiego", 21.01.1993, s. 1;	4
4	"Poradnik organizacyjny (do użytku wewnętrznego)", styczeń 1993, s. 20;	5
5	Wywiad z Tadeuszem Zdziarskim pt. „Oddać społeczeństwu, co mu zagrabiono”, „Powściągliwość i Praca”, lipiec-sierpień 1993, , s. 4;	25
6	Formularz sprawozdania finansowego koła dotyczące składek członkowskich za rok 1993, 1993, s. 2;	29

Stan na marzec 2023 r.

Archiwum Partii Politycznych

nr inw. 1994 (kuty)

Sprawozdanie Polityczne

Prezesa Stronnictwa

z prac

Zarządu Głównego

Chrześcijańsko Demokratycznego

Stronnictwa Pracy

z okresu pomiędzy IV i V Kongresem

Czwarty Kongres Stronnictwa wyznaczył linię postępowania wszystkich organów Stronnictwa na okres kolejnych dwóch lat. Linia ta stanowi kontynuację działań poprzednich, jednak z podkreśleniem takich elementów, jak dążenie do zjednoczenia wszelkich sił chrześcijańsko demokratycznych, współpraca z ugrupowaniami niepodległościowymi oraz solidarnościowe korzenie Stronnictwa. Dążenia te wyrażone zostały w odpowiednich uchwałach Kongresu i zmianach wprowadzonych do Programu.

Sytuacja w lutym 1992 roku wydawała się prosta. Powstał rząd zbliżony pod wieloma względami programowo do naszego Stronnictwa. Rządowi temu udzieliliśmy odpowiedzialnego poparcia. Oznaczało to popieranie tych działań, które zgodne były z naszymi propozycjami programowymi i proponowanie innych rozwiązań, gdy z rozwiązaniami rządu się nie zagadzaliśmy. Premier Olszewski deklarował chrześcijańsko demokratyczny program rządu, więc istniała nadzieja na utworzenie jednej silnej chrześcijańskiej demokracji. Wszystkie te nadzieje nie zostały jednak spełnione, gdyż słabe było oparcie rządu w urzędach centralnych i środkach przekazu. Ilustracją tego może być fakt, że gdy 14 maja 1992 nie wpuszczono mnie jako Prezesa Stronnictwa na Kongres Chrześcijańskiej Demokracji do Sankt Petersburga, to pan Drzycimski nie wyraził zgody na podanie tego faktu do wiadomości publicznej. Fakt ten pokazuje, kto w rzeczywistości zarządzał informacją. Rząd Jana Olszewskiego nie miał dostatecznego poparcia w parlamencie i czwartego czerwca okazało się, że jego los zależał od decyzji Waldemara Pawlaka. Ten ostatni na polecenie Prezydenta obalił rząd dla osiągnięcia stanowiska premiera.

W czerwcu 1992 odbył się w Warszawie Kongres Europejskiej Unii Chrześcijańsko Demokratycznej z udziałem Polaków jedynie jako gości byłego Premiera, honorowego przewodniczącego Kongresu. Przed tym Kongresem zorganizowaliśmy Kongres Środkowo-Europejskiej Unii Chrześcijańsko Demokratycznej, który podjął decyzję o wejściu do struktur Unii Europejskiej i utworzeniu wewnątrz niej autonomicznej grupy środkowo europejskiej.

Rezolucja powyższa wynika ze zgodności poglądów chrześcijańskich demokratów z Europy Środkowej, co do konieczności budowania siły naszych narodów na współpracy w tym regionie i budowaniu przez to solidarnie mocnej pozycji naszych państw wobec bogatego Zachodu. Zgodność ta, aczkolwiek naruszana wielokrotnie przez rządy uniżenie błagające o przyjęcie do Wspólnoty Europejskiej, występowała wyraźnie w rozmowach naszych delegacji z premierem Węgier i władzami partii węgierskich, z byłym premierem Słowacji i władzami KDH, z władzami Chrześcijańsko Demokratycznej Partii Litwy, Białorusi, Ukrainy, Bułgarii, Rumunii i przedstawicielami innych środowisk niepodległościowych w tych państwach.

Rezolucja środkowo europejska nie została odczytana na Kongresie Unii Europejskiej, a zgłaszających się w tej sprawie delegatów nie dopuszczono do głosu. Był to kolejny dowód na uznanie nawet przez zachodnią chrześcijańską demokrację podziału Europy i dalszego istnienia stref wpływów. Zachodni chrześcijańscy demokraci wszelkimi środkami odcinali nas od naszych sąsiadów na wschodzie i południu przeciwdziałając powstaniu jakiegokolwiek organizacji, czy grupy nacisku

reprezentującej tę część Europy. Wszelkie organy międzynarodowe dotyczące Europy Środkowej powinny być według nich podporządkowane bogatym partiom zachodnim, a ich przedstawiciele chcieliby decydować o tym, co jest dla nas dobre i słuszne.

Teraz wydaje się to wszystkim oczywiste, ale półtora roku temu mało kto rozumiał, że dążenie na klęczkach do Europy przez kolejne rządy RP jest początkiem katastrofy gospodarczej w Polsce i utraty naszej suwerenności.

ChDSP konsekwentnie występowało z koncepcją solidarności i współpracy krajów Europy Środkowej uważając, że tylko poprzez współpracę gospodarczą tego Regionu możemy stworzyć warunki do naszego wejścia zarówno do Wspólnoty Europejskiej, jak i NATO. Odcinając się od sąsiadów realizować będziemy wyraźną już w tej chwili politykę Zachodu wpychania wszystkich państw byłego Związku Radzieckiego w objęcia Rosji, a krajów byłego Układu Warszawskiego w jej strefę wpływów. Zachód chce przede wszystkim spokoju dla realizacji swoich interesów na wschodzie i likwidacji wszelkich niepokoju na tle narodowościowym przez silną Rosję. Silna Polska realizująca swoją politykę narodową była i jest w tym przeszkodą. Propagowana więc koncepcja Euroregionów miała doprowadzić do jej rozbitcia terytorialnego i neutralizacji. Niestety nasze propozycje polityki zagranicznej były kompletnie nierozumiane przez inne ugrupowania pragnące umieścić Polskę natychmiast po stronie zachodniej odcinając się od problemów wschodnich. Nie zdają oni sobie sprawy, że będą nas tam oczekiwać, gdy będziemy partnerem o stabilnej sytuacji gospodarczej i armii budzącej respekt.

W grudniu 1992 roku delegacja Stronnictwa przebywała na posiedzeniu biura politycznego Międzynarodówki Chrześcijańsko Demokratycznej, gdzie Sekretarz Generalny Europejskiej Unii ChD Thomas Jansen oświadczył, że jedyną przeszkodą w uznaniu członkostwa polskich partii chrześcijańsko demokratycznych jest brak wspólnej ekipy międzynarodowej. W odpowiedzi na to powołana została wspólna reprezentacja międzynarodowa PC, RdR i ChDSP oraz wysłany 23 grudnia wniosek o przyjęcie do EUCD tych trzech ugrupowań. Wniosek został podważony przez Niemców, którzy zakwestionowali wiarygodność podpisów trzech liderów.

W dniach 1-2 marca 1993 ChDSP dla podkreślenia trwałej współpracy naszych partii zgodnie z podpisaną umową zaprosiło do udziału w delegacji na Kongres Międzynarodówki ChD przedstawiciele RdR i PC. W dokumentach IDC zostało podkreślone istnienie polskiej trójki Chrześcijańsko Demokratycznej i jej wspólna reprezentacja międzynarodowa.

Na mój wniosek również w trójkę zaprosiliśmy Przewodniczącego EUCD Wilfrieda Martensa do złożenia wizyty w Polsce. Wizyta ta miała miejsce w dniach 10-12 maja 1993 r. Wydawało się, że wszelkie niejasności dotyczące współpracy trójki zostały usunięte, ale wniosek o przyjęcie do EUCD został ponownie podważony przez Niemców, którzy zaproponowali odczekanie do wyników wyborów w Polsce. Wydaliśmy wspólne oświadczenie, że więcej nie będziemy się starać o przyjęcie do tej organizacji, dopóki ona sama nam tego nie zaproponuje. Można jedynie stwierdzić, że sprawa ta nie przyczyniła się do sukcesu Chrześcijańskiej Demokracji w ostatnich wyborach w Polsce.

W czerwcu 1993 roku wspólnie z Federacją Organizacji Kresowych zorganizowaliśmy w Warszawie Konferencję Polaków

zamieszkałych poza granicami Polski, na terenach gdzie prawa ich do polskiej kultury i tożsamości są negowane i naruszane. Konferencja ta była wyrazem konsekwentnych i jednoznacznych żądań Stronnictwa o równe prawa dla wszystkich Polaków, również tych którzy znaleźli się rzućeni przez los historii poza granice Ojczyzny i których Rząd RP pozbawia prawa powrotu do niej.

Są też pozytywne przykłady odnoszenia się Zachodu do Polski. Należy tu zaznaczyć pełne zrozumienie przez część działaczy chrześcijańsko demokratycznych koncepcji polskiej polityki zagranicznej przedstawianej przez delegację Stronnictwa w czasie wizyty w Rzymie w listopadzie 1992 roku i w Paryżu w grudniu 1992 roku. Spotkanie paryskie dało efekt w postaci wizyty w Polsce z dwutygodniową wizytą połączoną ze szkoleniami w kołach, przedstawiciela Centrum Demokratów Socjalnych, Olivier Esquirol, doskonale przygotowanego do zaprezentowania kampanii wyborczej ze wszystkimi jej kruczkami i tajnikami.

Dzisiaj widać już wyraźniej, do czego doprowadziła koncepcja Europy Zachodniej i USA posiadania jednego silnego partnera we wschodniej Europie. Można też stwierdzić jednoznacznie, że dzisiejsze problemy związane z nacjonalizmem rosyjskim mają swoje źródło w polityce Zachodu z okresu lat poprzednich i można było je przewidzieć. Z moich wizyt w Rosji w latach ubiegłych najbardziej zadziwiającym spostrzeżeniem było powszechne przekonanie tam panujące, że Ameryka i tak ich uratuje i wspomocze, bo potrzebne jest jej istnienie drugiej potęgi światowej. Przekonanie to okazało się niestety uzasadnione. Obecnie widać, że dla Stanów Zjednoczonych nawet interesy Europy Zachodniej są mniej ważne niż utrzymanie stabilnego rządu "reformatorskiego" w Rosji. Genialna polityka zagraniczna Rosji doprowadziła do przekonania na Zachodzie, że nie ma ceny, której nie warto byłoby zapłacić, żeby "zły" Żirinowski nie doszedł do władzy. Pozwala się więc na realizację tej samej imperialnej polityki przez "grzecznego" Jelcyna.

Obecny brak dostrzegania interesów Europy Środkowej przez kraje Europy Zachodniej i Stany Zjednoczone jest także odpowiedzią na coraz większe wpływy byłych komunistów w państwach tej strefy. Okazało się, że kraje te nie dają żadnej gwarancji stabilnych rządów i są w związku z tym mało wiarygodne. Znowu można słyszeć na Zachodzie stwierdzenia, że "nasi chłopcy nie będą umierać za Polskę". Co gorsza w Polsce niektórzy działacze m.in. obu Unii twierdzą albo że Polsce nic nie zagraża, albo że nie warto w Polsce wydawać pieniędzy na wojsko, bo i tak otaczające nas armie są silniejsze.

To co zostało zaprezentowane do tej pory wiąże się bezpośrednio z całą pracą prowadzoną w Polsce, aby jak najszersze kręgi społeczeństwa przekonać do naszej koncepcji oparcia polskiej gospodarki, polityki społecznej, polityki finansowej i polityki zagranicznej o podstawowe zasady działania Stronnictwa:

- zasadę chrześcijańską;
- zasadę narodową;
- zasadę pomocniczości;
- zasadę demokracji.

Zasada chrześcijańska wymaga obrony chrześcijańskiego systemu wartości w każdej dziedzinie życia codziennego. Dlatego można tu wyliczyć niektóre sprawy dotyczące polityki społecznej, rodzinnej, w których Stronnictwo zabierało głos:

1. 9 maja 1992 oświadczenie Rady Naczelnej w obronie dzieci w Józefowie i Rudzie Pabianickiej,
2. 9 maja 1992 przyjęcie przez Radę Naczelną założeń polityki społecznej "W obronie polskiej rodziny",
3. oświadczenie Zarządu Głównego ChDSP w sprawie narastającej fali strajków z 29 sierpnia 1992,
4. deklaracja Nadzwyczajnego Zjazdu ChDSP 10 października 1992 roku w Łodzi "Lepiej finansować pracę niż bezrobocie",
5. oświadczenie z 23 października 1992 w sprawie polityki budżetowej i założeń polityki gospodarczej rządu w roku 1992,
6. oświadczenie ZG ChDSPP z 19 listopada 1992 w sprawie referendum nt aborcji,
7. oświadczenie Rady Naczelnej ChDSPP w sprawie sytuacji strajkowej w kraju z 19 grudnia 1992 roku.
8. oświadczenie pięciu (ChD, ChDSP, PC, RdR, RTR) wobec sytuacji w kraju z dnia 23 grudnia 1992 roku,
9. oświadczenie Konferencji politycznej ChDSP w Bydgoszczy 13 lutego 1993 w czwartą rocznicę przywrócenia Stronnictwa Pracy w sprawie ostatecznych decyzji podatkowych i budżetowych.
10. oświadczenie w sprawie projektu ustawy o tzw. powszechnej prywatyzacji podpisane 18 marca 1993 przez Akcję Polską, Chrześcijańsko Demokratyczne Stronnictwo Pracy, Porozumienie Centrum, RdR i RTR,
11. oświadczenie z dnia 7 września 1993 w sprawie odebrania pieniędzy PFRON,
12. stanowisko ZG ChDSP z 25 listopada 1993 w sprawie ostatecznie proponowanych rozwiązań istotnych kwestii społecznych,
13. oświadczenie ZG ChDSSP z 2 grudnia 1993 w sprawie potrzeby szacunku dla życia ludzkiego,
14. stanowisko ZG ChDSP z 17 grudnia 1993 w sprawie polityki podatkowej rządzącej koalicji,
15. stanowisko ZG ChDSP z 17 grudnia 1993 w sprawach pracowniczych ostatecznie podejmowanych przez Sejm.

Zasada narodowa to ochrona polskiej niepodległości i suwerenności we wszystkich dziedzinach. W sprawach tych Stronnictwo zabierało głos m.in.:

1. oświadczenie ZG ChDSP z 2 maja 1992 wobec aktualnej sytuacji w kraju,
2. założenia polityki zagranicznej Stronnictwa przyjęte przez RN 9 maja 1992,
3. założenia polityki gospodarczej Stronnictwa przyjęte przez RN 9 maja 1992,
4. oświadczenie Rady Naczelnej ChDSP w sprawie wypowiedzi Kanclerza Helmuta Kohla na temat Okręgu Królewieckiego z 19 grudnia 1992,
5. oświadczenie o powołaniu Ośrodka Studiów Programowych centroprawicy i jego Rady Programowej z dnia 30 grudnia 1992 podpisane przez PC, RTR i ChDSP,
6. oświadczenie ChDSP w sprawie powoływania Euroregionów z 1 marca 1993 roku,
7. oświadczenie ZG ChDSP z dnia 28 stycznia 1993 w sprawie odpowiedzialności najwyższych funkcjonariuszy państwowych,
8. oświadczenie ZG ChDSP z 15 kwietnia 1993 w sprawie współpracy wojskowej pomiędzy Rosją i Niemcami,
9. proklamacja KOP z 1 października 1993 podpisana przez 25 organizacji,

10. apel Obywatelskiego Komitetu Obchodów Narodowych na 75-lecie odzyskania niepodległości,
11. oświadczenie Sekretariatu Ugrupowań Centroprawicowych z 22 października 1993 na temat zagrożenia niepodległości Polski,
12. oświadczenie Sekretariatu Ugrupowań Centroprawicowych w sprawie wyborów w Rosji z dnia 16 grudnia 1993 roku.

Zasada pomocniczości to przede wszystkim samorządność i solidarność społeczna. Większość dokumentów podanych w związku z zasadą chrześcijańską dotyczy również tego zagadnienia, gdyż polityka prorodzinna jest związana z obywatelstwem. Jednak należy do tego dodać dokumenty dotyczące samorządności związane z lokalnymi działaniami naszych kół oraz wszelkie dokumenty związane ze szkoleniami i przygotowaniem kampanii wyborczej do samorządów lokalnych. Równocześnie braliśmy żywy udział w przygotowaniu aktów prawnych dotyczących samorządu, jak na przykład w dyskusji na temat powiatów, czy ustroju Warszawy. W każdym z tych przypadków myślą przewodnią Stronnictwa jest podtrzymywanie samorządności. I tak w przypadku reformy powiatowej protestujemy przeciwko zwiększaniu znaczenia administracji państwowej kosztem samorządu przez powrót do starostów mianowanych przez wojewodę i przez to sprowadzenie Rady Powiatu do funkcji nieistotnej dekoracji. Protestujemy także przeciwko nowemu ustrojowi Warszawy sprowadzającemu największe dzielnice Warszawy do roli sypialni o olbrzymich wydatkach na utrzymanie rozpadających się blokowisk i braku jakichkolwiek źródeł utrzymania.

Zasada demokratyczna jest w chwili obecnej szczególnie ważna dla naszego Stronnictwa. Wbrew tendencjom do rządów autorytarnych wyrażanym przez liczne środowiska lewicowe i prawicowe ChDSP zawsze podkreśla, że w państwie niepodległym najszybciej można osiągnąć postęp na drodze przemian demokratycznych obejmujących nie tylko naczelne władze państwowe, ale także samorządy lokalne na wszystkich szczeblach. Demokracja to nie anarchia i wymaga ona jasno sprecyzowanych podstaw prawnych. Stąd przez ostatnie dwa lata tyle razy w oświadczeniach Stronnictwa podnoszony był problem konstytucji, stąd organizowana była dyskusja w Stronnictwie na tematy konstytucyjne. W maju 1992 roku Rada Naczelna przyjęła dokument stanowiący zarys podstawowych zasad ustrojowych wynikających z programu Stronnictwa. Od tej pory dyskusja na ten temat toczyła się z różną intensywnością w naszych kołach i okręgach. Efektem tych działań jest powołanie przez Sekretariat Ugrupowań Centroprawicowych, w którym uczestniczy obecnie Stronnictwo Społecznej Komisji Konstytucyjnej składającej się ze specjalistów, a nie polityków, dobranych tak, aby projekt konstytucji przez nich opracowany był zgodny z Programem Stronnictwa. Komisja została niejako zaadoptowana przez Komisję Krajową NSZZ "Solidarność", która uchwaliła oddelegowanie do niej własnego zespołu i finansuje jej prace. Po opracowaniu też konstytucyjnych w marcu odbędzie się nad nimi dyskusja zarówno w naszym Stronnictwie, jak i w innych ugrupowaniach Sekretariatu oraz w NSZZ "Solidarność" i w przypadku zgody na przyjęcie założeń będziemy uczestniczyć w dalszych pracach. Prymas Polski kardynał Józef Glemp zapowiedział udział w Komisji eksperta Episkopatu Polski w charakterze obserwatora. Bardzo istotnym elementem polityki Stronnictwa na wszystkich szczeblach będzie jak najszersza dyskusja społeczna nad tezami i nad samym projektem organizowana przez Stronnictwo w całej Polsce.

Poza sprawami konstytucyjnymi Zarząd Główny ChDSP demaskował wszelkie przejawy policyjnej interwencji w mechanizmy demokratyczne i informacyjne Państwa. Niestety można powiedzieć otwarcie, że jesteśmy najlepszym przykładem cenzuralnej interwencji i dezinformacji, gdyż o ile lokalne oświadczenia i działania Stronnictwa znajdują mniejszy lub większy oddźwięk w środkach przekazu, o tyle centralnie niemal nie są zauważane. Mniej świadomi dziennikarze nie ukrywają zdziwienia, że nic na temat Naszego Stronnictwa nie przechodzi do informacji publicznej. Blokada ta istnieje od czasów komunistycznych, kiedy to przez pierwsze pół roku rządów Mazowieckiego istniał zapis cenzury na nazwę Stronnictwa Pracy. Blokada ta objęła ostatnio cały Sekretariat Ugrupowań Centroprawicowych. Informacje o nim i o jego działaniach są totalnie ignorowane przez środki przekazu.

Wiele osób nie potrafi zrozumieć, jak to jest możliwe, że akurat nas się w ten sposób od lat próbuje sprowadzić do niebytu. Wynika to z faktu, że nie znajdujemy się w układach obecnie decydujących o życiu politycznym w Polsce, a stanowimy zagrożenie dla wszystkich sił przeciwnych chrześcijańskiemu ethosowi pracy wśród ludzi pracą tą się zajmujących i chcących zajmować. Coż bowiem by się stało, gdyby Polacy żyjący z pracy dowiedzieli się powszechnie, że istnieje partia polityczna wynosząca człowieka, rodzinę i pracę ponad kapitał, a na dodatek niesocjalistyczna. Może wtedy chcieliby takiej partii powierzyć obronę swoich interesów i wartości powszechnie wyznawanych?

W naszych działaniach szukamy cały czas sojuszników. Szukamy ich zgodnie ze wskazaniami IV Kongresu i Rady Naczelnej ChDSP na dwóch płaszczyznach:

- zjednoczenia z innymi ugrupowaniami chrześcijańsko demokratycznymi;
- jak najdalej idącej współpracy z innymi ugrupowaniami niepodległościowymi.

Współpraca w realizacji naszych celów jest nam potrzebna ze względu na konieczność zwarcia szeregów wszelkich ugrupowań niepodległościowych wobec zagrożenia bytu naszej Ojczyzny. Tym samym pragniemy przeciwstawić się tym, którym obojętne jest, w jakim kraju żyją. Moment jednak kiedy Polacy zorientują się w zagrożeniu nadchodzi i miejmy nadzieję, że wtedy, jak już wielokrotnie się to w historii powtarzało, naród się zjednoczy.

Zjednoczenie organizacji mających podobne programy ratowania bytu polskiej rodziny jest również nakazem chwili. We wtorek 15 lutego podano komunikat Ministerstwa Pracy, że liczba bezrobotnych zartejestrowanych w Polsce przekroczyła 3 miliony 70 tysięcy i nie uda się zatrzymać jej wzrostu w związku z brakiem funduszy na ten cel. Nie ma większego zagrożenia dla naszych rodzin, niż poniżenie rodziców, którzy nie mogą zapracować na podstawowe ich utrzymanie, których zmusza się do jałmużny w postaci zasiłków dla bezrobotnych, zamiast finansować tworzenie miejsc pracy. Są siły w Polsce, które niedawno jeszcze twierdziły, że bezrobocie jest niezbędnym narzędziem ekonomicznym przymuszającym ludzi do pracy. W ostatnich wyborach zapowiadały z kolei utworzenie miliona nowych miejsc pracy. Miejmy nadzieję, że nasze społeczeństwo pokaże, jak potrafi rozliczać za fałszywe obietnice, na każdym szczeblu demokratycznego państwa.

Co uczyniliśmy w tych dwóch kierunkach od IV Kongresu?

Bezpośrednio po Kongresie wezwaliśmy do współpracy wszystkie

ugrupowania chrześcijańsko demokratyczne do współpracy przy tworzeniu konstytucji opartej o zasady chrześcijańsko demokratyczne. Zorganizowaliśmy w lokalu Stronnictwa serię seminariów na ten temat. Niestety odzew był niewielki.

29 lutego Rada Naczelna wystąpiła z poparciem dla działań rządu Jana Olszewskiego i propozycją wykorzystania naszego dorobku programowego.

5 marca 1992 wystąpiliśmy z listem otwartym do wszystkich chrześcijańskich demokratów w związku z Kongresem Partii Chrześcijańskich Demokratów. Odzewu nie było wcale.

7 marca 92 Zarząd Główny wystosował apel do wszystkich ugrupowań o stabilizację struktur władzy państwowej w poczuciu odpowiedzialności za Polskę.

W kwietniu zaproponowałem premierowi Olszewskiemu współpracę w utworzeniu na bazie Stronnictwa jednej silnej chrześcijańskiej demokracji.

W maju 92 Rada Naczelna uchwaliła zarys programu ustrojowego, gospodarczego, społecznego, i polityki międzynarodowej do przedstawienia na zaproponowanej przez nas konferencji programowej ugrupowań chrześcijańsko demokratycznych. Niestety veto PChD w sprawie udziału w tej konferencji partii spoza t.zw. Kongresu Chrześcijańskiej Demokracji uniemożliwiło nam w niej udział.

W czerwcu 92 po upadku rządu Jana Olszewskiego i utworzeniu przez niego Forum Chrześcijańsko Demokratycznego w czasie Kongresu Europejskiej Unii Chrześcijańsko Demokratycznej udało mi się doprowadzić do wspólnego spotkania z Janem Olszewskim i Jarosławem Kaczyńskim, co miało stanowić podstawę dalszej współpracy.

11 lipca Zarząd Główny ChDSP wystąpił z rezolucją polityczną wzywającą do współpracy na wymienionych wyżej dwóch płaszczyznach wszystkie ugrupowania spełniające 2 warunki :

- 1) Troska o dobro Polski i ludzi tu żyjących
- 2) Brak zależności od układów politycznych minionego czterdziestolecia.

30 lipca podpisane zostało porozumienie o współdziałaniu politycznym i organizacyjnym między ChDSP, Forum Chrześcijańsko Demokratycznym i Chrześcijańską Demokracją. Porozumienie dotyczyło nawiązania ścisłej współpracy politycznej i organizacyjnej, której celem jest wypracowanie modelu integracji ugrupowań chrześcijańsko demokratycznych. Podpisana została też rezolucja wzywająca inne ugrupowania do tworzenia Komitetu Porozumiewawczego do:

- współpracy parlamentarnej
- współpracy w terenie
- współpracy zagranicznej
- współpracy wydawniczej
- współpracy wyborczej.

Porozumienie to jest do tej pory uważane za modelowe porozumienie ugrupowań o tych samych podstawach programowych.

10 sierpnia 92 podpisaliśmy deklarację współdziałania w budowie niepodległej Trzeciej Rzeczypospolitej będącej dobrem wspólnym wszystkich Polaków wspólnie z Romanem Bartoszcze, Przemysławem Hniedziewiczem, Andrzejem Kostarczykiem, Edmundem Krasowskim, Antonim Macierewiczem, Janem Olszewskim, Tadeuszem Okrasą, Janem Parysem, Janem Polkowskim, Zbigniewem Romaszewskim

i Romualdem Szeremietiewem.

Jak to już było podkreślone w części międzynarodowej sprawozdania 23 grudnia powołaliśmy wspólnie z Porozumieniem Centrum i Ruchem dla Rzeczypospolitej Polską Grupę Chrześcijańsko Demokratyczną - organ do współpracy międzynarodowej tych ugrupowań.

Tego samego 23 grudnia 1992 powołaliśmy Zespół, którego celem było konsultowanie stanowisk wobec bieżącej sytuacji do którego weszły poza wymienionymi wyżej Chrześcijańska Demokracja i Ruch Trzeciej Rzeczypospolitej.

30 grudnia 1992 powołaliśmy Ośrodek Studiów Programowych Centroprawicy wspólnie z Jarosławem Kaczyńskim i Janem Parysem. RdR odmówił chwilowo włączenia się do tych prac ze względu na przygotowywany Kongres.

16 lutego 1993 roku powołaliśmy wspólnie z Jarosławem Kaczyńskim i Janem Parysem Komitet Obrony Demokracji mający za zadanie organizowanie w ramach prawa społecznego sprzeciwu wobec zagrożenia, jakie stwarza dla Polski umacnianie się sił postkomunistycznych i ich sojuszników w gospodarce i całym życiu społecznym naszego kraju.

5 marca wspólnie z Porozumieniem Centrum i RTR wydaliśmy komunikat o rozpoczęciu działalności Komitetu Obrony Demokracji.

5 marca 1993 wspólnie z Akcją Polską, Porozumieniem Centrum, Ruchem dla Rzeczypospolitej i Ruchem Trzeciej Rzeczypospolitej wydaliśmy oświadczenie w sprawie prezydenckiego projektu utworzenia Gwardii Narodowej oraz działań rządu zmierzających do stworzenia struktur wojskowo-policyjnych wyjętych spod parlamentarnej kontroli.

18 marca 1993 razem z Akcją Polską, Porozumieniem Centrum, Ruchem dla Rzeczypospolitej i Ruchem Trzeciej Rzeczypospolitej wydaliśmy oświadczenie przeciw rządowemu projektowi tzw. powszechnej prywatyzacji.

3 maja 1993 wspólnie z J. Olszewskim i A. Macierewiczem wzięliśmy udział w obchodach 202-lecia Konstytucji 3 maja i 72 rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego na Górze św. Anny.

19 czerwca 1993 w oparciu o program zjednoczeniowy powołany został przez Porozumienie Centrum i Ruch dla Rzeczypospolitej Komitet Ugrupowań Centroprawicowych, Chrześcijańskich i Patriotycznych na rzecz listy wyborczej Zjednoczenie Polskie wspierany przez Chrześcijańską Demokrację, Chrześcijańsko Demokratyczne Stronnictwo Pracy, Kongres Obywateli RP i Ruch Trzeciej Rzeczypospolitej. Formuła ta wynikała z niejasności ordynacji wyborczej, która zmuszała do zbierania podpisów w przypadku wejścia do Komitetu ugrupowań ze zbierania tego nie zwolnionych. Niestety wkrótce opuścił Komitet Ruch Dla Rzeczypospolitej powołując swoją Koalicję dla Rzeczypospolitej. Po decyzji Państwowej Komisji Wyborczej o możliwości korzystania z przywileju przez Komitety Wyborcze, do których wchodzi co najmniej jedna organizacja od zbierania zwolniona, zostały zrównane prawa wszystkich organizacji w Komitecie i przyjęto zasadę consensusu przy podejmowaniu wszelkich decyzji.

Dalej trwały rozmowy na temat szerokiej wspólnej koalicji wyborczej i 14 lipca Zjednoczenie Polskie wystąpiło do Koalicji dla Rzeczypospolitej i KKW "Ojczyzna z propozycją rozmów w celu utworzenia wspólnego Komitetu Wyborczego. Propozycja ta została odrzucona przez KKW "Ojczyzna" natomiast dalsze rozmowy zostały

podjęte z Koalicją dla Rzeczypospolitej, niestety z wiadomym dla wszystkich końcowym skutkiem. Po zerwaniu rozmów Porozumienie Centrum bez konsultacji z pozostałymi ugrupowaniami Zjednoczenia Polskiego zarejestrowało swój Komitet Wyborczy PC oświadczając równocześnie, że honorować będzie wszystkie ustalenia dotyczące miejsc na listach i zasad działania zawartych w umowie Zjednoczenia Polskiego. Wobec nieodwracalności tego posunięcia powołane zostało Stowarzyszenie Zjednoczenie Polskie wspierające listę PC i dalej w kampanii wyborczej używana była nazwa PC-Zjednoczenie Polskie.

20 lipca 1993 wydalismy wspólnie z KSN, PC, PSL PL, RdR i RTR oświadczenie w sprawie rewizji w Gazecie Polskiej.

Po wyborach wystąpiliśmy do wszystkich ugrupowań, które znalazły się poza parlamentem z propozycją utworzenia wspólnego ciała reprezentującego interesy tych którzy głosy swe oddali na pięć komitetów wyborczych: "Solidarność", Zjednoczenie Polskie, Koalicja dla Rzeczypospolitej, KKW "Ojczyzna" i UPR zgodnie z indywidualnymi wynikami wyborów do Sejmu. Po pierwszej fali zainteresowania inicjatywą, liderzy PC i PSL-PL doszli do wniosku, że nie jest to dla nich korzystne, gdyż na listach uczestników znaleźć się mogą ich przeciwnicy. Przesunięto tę propozycję do ewentualnej późniejszej realizacji.

1 października 25 organizacji, w tym ChDSP utworzyło Konferencję Organizacji Patriotycznych.

14 października 1993 na wniosek Gabriela Janowskiego powołaliśmy Sekretariat centroprawicowych ugrupowań chrześcijańsko-demokratycznych, ludowych, konserwatywnych, niepodległościowych, do którego weszły ChDSP, PC, PSL-PL, Porozumienie Regionalne RdR, RTR i Stronnictwo Wierności Rzeczypospolitej-KSN. Status organizacji wspierających Sekretariat przyjęły NSZZ "Solidarność" oraz Forum Kombatantkich Antykomunistycznych Organizacji Niepodległościowych. Obserwatorami prac Sekretariatu zostały Chrześcijańska Demokarcja, Ruch dla Rzeczypospolitej, Unia Polityki Realnej orz Zjednoczenie Chrześcijańsko Narodowe. Przewodnictwo Sekretariatu w cyklu kwartalnym objął Gabriel Janowski.

22 października przedstawiciele Sekretariatu wydali oświadczenie dotyczące zagrożenia dla niepodległości Polski.

Październik i listopad były okresem lawinowego powstawania porozumień lokalnych do wyborów samorządowych. Te oddolne inicjatywy zmierzają do tego aby uniknąć klęski, jaka spotkała ugrupowania centroprawicowe w wyborach parlamentarnych.

Sekretariat na swoich pierwszych posiedzeniach ustalił plan podstawowych działań na najbliższe miesiące. Wybrano następujące tematy do zrealizowania w pierwszej kolejności:

- wypracowanie projektu nowej konstytucji reprezentatywnej dla ugrupowań niepodległościowo solidarnościowych
- przygotowanie do szerokiej współpracy w wyborach samorządowych
- wypracowanie wspólnych założeń programu gospodarczego i społecznego
- opracowanie koncepcji polityki zagranicznej, która pozwoliłaby wyjść ze stanu zagrożenia Polski.

Postanowiono zwołać na 5 grudnia I Konferencję Centroprawicy poświęconą dyskusji konstytucyjnej, a następną w styczniu poświęcić sprawom samorządowym.

10 listopada PC, PSL-PL i ZChN nie uprzedzając sygnatariuszy Sekretariatu podpisały porozumienie o współdziałaniu, którego punkt 5 brzmi "Przyjęcie w skład porozumienia nowego ugrupowania wymaga zgody wszystkich dotychczasowych uczestników porozumienia. Poszczególni uczestnicy porozumienia mogą skupiać wokół siebie mniejsze ugrupowania i środowiska o fakcie informując uczestników porozumienia...". Moje rozmowy z Kaczyńskim wyjaśniły, że dla nas przewidziano rolę przybudówki do PC, które zresztą w ten sam sposób potraktowało wszystkich dotychczasowych partnerów, a Chrzanowski miał wykonać identyczny manewr z ugrupowaniami "Ojczyzny".

17 listopada wybrano mnie wiceprzewodniczącym Sekretariatu, co oznacza przewodzenie Sekretariatowi przez I kwartał 1994 roku. Przyjęto też program I Ogólnopolskiej Konferencji Centroprawicy wraz z decyzją o powołaniu Komisji Konstytucyjnej.

1 grudnia PC i PSL-PL zakwestionowały potrzebę przygotowanej już organizacyjnie na 5 grudnia Konferencji na temat Konstytucji w Krakowie. Pod naciskami pozostałych sygnatariuszy Sekretariatu, "Solidarności", przedstawicieli ZChN, UPR, Stowarzyszenia Ziemiaków i innych obserwatorów, Konferencja Krakowska została uratowana.

4 grudnia zespół negocjacyjny ChDSP spotkał się w Krakowie z przedstawicielami Chrześcijańskiej Demokracji w celu omówienia przygotowań organizacyjnych do planowanego na V Kongresie zjednoczenia naszych organizacji. Uzgodniono zasady porozumienia do przedstawienia Radzie Naczelnej do akceptacji na posiedzeniu 18 grudnia 1993.

5 grudnia w czasie Konferencji w Krakowie Ludwik Dorn z radością poinformował, że dwa dni wcześniej utworzona została Komisja Konstytucyjna PC, PSL-PL i ZChN złożona z kilku osób związanych z PC i ZChN, które miały brać udział w Konferencji Krakowskiej, ale w związku z powyższym faktem do Krakowa nie przybyły. Pomimo wysiłków PC, powołany został na Konferencji zespół Komisji Konstytucyjnej składający się z 22 wybitnych prawników-konstytucjonalistów, historyków, językoznawców i in.

9 grudnia 1993 roku odbyło się kolejne posiedzenie Sekretariatu, na które przyszli niżsi rangą przedstawiciele PC i PSL-PL. Pozostali uczestnicy posiedzenia wyrazili ubolewanie z powodu działalności Porozumienia Centrum w Krakowie.

16 grudnia na kolejnym posiedzeniu Sekretariatu Ludwik Dorn przedstawił w imieniu PC ultimatum dotyczące uznania trójporozumienia PC-ZChN-PL za główną i jedyną siłę integracyjną oraz samorozwiązania Sekretariatu, powtarzając propozycję przystąpienia do trójporozumienia za pośrednictwem Porozumienia Centrum "ugrupowań marginalnych skupionych dotąd w Sekretariacie". Po nieprzyjęciu przez nas ultimatum, PC i PSL-PL postanowiły opuścić Sekretariat odmawiając nawet pokrycia uzgodnionych wcześniej kosztów. Po ich wyjściu postanowiono zorganizować 29 stycznia w Krakowie II Konferencję Centroprawicy pod nazwą Samorządność w III Rzeczypospolitej oraz wydano oświadczenie dotyczące wyborów w Rosji.

17 grudnia Zarząd wydał oświadczenie popierające niektóre stanowiska w sprawach pracowniczych uchwalone wcześniej przez KK NSZZ "S".

18 grudnia Rada Naczelna podjęła uchwałę akceptującą działania Zarządu w Sekretariacie i wzywającą do zacieśnienia stosunków z innymi ugrupowaniami o podobnym programie, a przede

wszystkim z NSZZ "Solidarność".

27 grudnia i 5 stycznia na kolejnych posiedzeniach Sekretariatu omawiano przygotowania do II Konferencji oraz zasady funkcjonowania Komisji Konstytucyjnej.

27 grudnia na spotkaniu opłatkowym ugrupowań centroprawicowych zebrało się około 400 osób.

7, 14 i 15 stycznia obradowała w Klubie Senackim "Solidarność" Społeczna Komisja Konstytucyjna.

7, 11 i 15 stycznia spotkaliśmy się wraz z Andrzejem Świtalskim na roboczych spotkaniach w sprawie Sekretariatu i Społecznej Komisji Konstytucyjnej w Gdańsku i w Warszawie z Marianem Krzaklewskim.

15 stycznia uczestniczyłem wraz z Witoldem Świtalskim i Stanisławem Gebhardtem w Kongresie Chrześcijańskiej Demokracji w Krakowie, gdzie podjęto uchwałę wyrażającą wolę zjednoczenia z ChDSP.

28 stycznia uczestniczyliśmy wraz z Andrzejem Świtalskim w podpisaniu w Katowicach porozumienia o współpracy na terenie województwa 8 ugrupowań.

29 stycznia 1994 odbyła się w Krakowie II Konferencja Centroprawicy poświęcona samorządom lokalnym. Wzięło w niej udział ponad 350 osób z całej Polski, głównie lokalnych przywódców samorządowych. Powołana została Komisja Programowa mająca przygotować materiały szkoleniowe dla kandydatów na radnych.

W styczniu Sekretariat podjął uchwałę o poparciu dla manifestacji NSZZ "Solidarność" 9 lutego w Warszawie. Sekretariat wezwał swoje ugrupowania do uczestniczenia w tej manifestacji protestu przeciwko budżetowi recesji i nędzy dla polskich rodzin.

5 lutego odbyło się posiedzenie Społecznej Komisji Konstytucyjnej pod przewodnictwem Mariana Krzaklewskiego. Ustalono skład i tryb pracy poszczególnych zespołów, aby zdążyć przedstawić w terminie Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" oraz ugrupowaniom Sekretariatu tezy Konstytucji.

9 lutego odbyła się w Warszawie olbrzymia manifestacja Solidarności przeciwko pogarszaniu się warunków życia rodzin pracowniczych i rosnącemu bezrobociu w związku z przygotowanym przez rząd budżetem.

Efektom tych wszystkich działań, które zostały przedsięwzięte w Stronnictwie do tej pory jest działalność Stronnictwa w Sekretariacie, współpraca z NSZZ "Solidarność" i perspektywa zjednoczenia z Chrześcijańską Demokracją na obecnym V Kongresie oraz kilkadziesiąt porozumień lokalnych do wyborów samorządowych lub ustalających stałą współpracę na tym szczeblu z innymi ugrupowaniami.

Mamy nadzieję, że nawet trudna sytuacja finansowa trwająca stale od poprzedniej kadencji nie będzie w stanie uniemożliwić nowowybranej ekipie władz Stronnictwa zebrania owoców tej pracy, która została włożona i która ciągle jest wkładana na każdym miejscu w Polsce, gdzie istnieją ludzie zarażeni naszymi ideałami, ludzie chcący jak najlepiej budować Polskę i byt polskiej rodziny.

